

بررسی عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری

(مورد مطالعه: شهر خرم آباد)

فاطمه شاطری ورنمدا^۱، علی امیری^۲، حوریه مرادی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۰

از صفحه ۱ تا ۲۸

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی

سال دهم، شماره سی و هشتم، تابستان ۱۴۰۱

چکیده

زمینه و هدف: امنیت یکی از عوامل مهمی است که ارتباط دوجانبه و معناداری با توسعه گردشگری دارد و عدم توجه به آن توسعه گردشگری را با چالش‌های جدی مواجه می‌سازد. شهر خرم‌آباد با توجه به پتانسیل‌های مختلفی که در زمینه جذب توریست دارد، برای تبدیل شدن به یک مقصد توریستی پایدار نیاز به توسعه عوامل مختلفی دارد که از جمله این عوامل، مسائل مربوط به امنیت و ایمنی توریسم است. بر این اساس، هدف از این پژوهش بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد است، و به دنبال پاسخگویی به این پرسش اساسی است که «امنیت تحت تأثیر چه عواملی و چگونه می‌تواند بر توسعه گردشگری در نواحی شهری مؤثر باشد؟»

روش: پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر نوع در زمره پژوهش‌های کمی است. جامعه آماری شامل دو گروه جامعه میزبان (ساکنان شهر و کارشناسان) و جامعه گردشگران ورودی بودند که برای حجم نمونه به روش نمونه‌گیری قضاوتی، (۲۰۰) نفر از گردشگران و کارشناسان گردشگری انتخاب شدند و از پرسشنامه برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. پایایی آن با استفاده از آزمون «آلفای کرونباخ» برای متغیر امنیت گردشگری (۰٫۹۱۳) محاسبه شد، که بیانگر مناسب بودن ابزار پژوهش بود. برای تحلیل داده‌ها، از آزمون‌های (مقایسه میانگین تی و اف) و مطالعات همبستگی و رگرسیون و تحلیل عاملی در محیط نرم‌افزار «اس‌پی‌اس اس ۲۰» استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری شهری را می‌توان در پنج عامل با عنوان‌های متغیرهای راهبردهای سیاستی امنیت (۷۱٫۲۲) درصد، خدمات اجتماعی - مدیریتی (۶۷٫۵۱) درصد، عامل فضای امنیتی شهر (۲۶٫۹۴) درصد، توسعه عملکرد نیروی پلیس (۲۱٫۸۹) درصد و عامل فضای عمومی و فرهنگی شهر (۱۳٫۷۹) درصد طبقه‌بندی کرد. پنج عامل مذکور در مجموع (۷۱٫۲۲) درصد از واریانس کل متغیرها را تبیین کرده‌اند.

نتیجه‌گیری: می‌توان گفت امنیت و ایمنی گردشگری از کاستی‌ها و ضعف‌هایی است که تا حدی مانع رشد گردشگری خرم‌آباد شده است؛ بنابراین با توجه به رابطه دوطرفه توسعه گردشگری و امنیت می‌توان گفت امنیت نقش بسزایی در توسعه صنعت گردشگری شهر خرم‌آباد دارد.

کلیدواژه‌ها: گردشگری، امنیت و ایمنی گردشگری، توسعه گردشگری، شهر خرم‌آباد.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

۲- دانشیار جغرافیای سیاسی، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران، (نویسنده مسئول)، amiri.ali@lu.ac.ir

۳- استادیار جغرافیای روستایی، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

بیان مسئله

حوزه گردشگری طی دو سه دهه گذشته توسعه بی‌وقفه‌ای را تجربه کرده است. «شورای جهانی سفر و گردشگری»^۱ خاطر نشان می‌کند که گردشگری یکی از بزرگ‌ترین صنایع اقتصادی جهان است که (۸۰۹) تریلیون دلار به تولید ناخالص داخلی جهان در سال (۲۰۱۹) کمک کرد، (۳۳۰) میلیون شغل ایجاد کرد و تولید ناخالص داخلی در سراسر جهان را تا (۱۰۰۳) درصد بهبود بخشید (لی^۲ و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۳۷۰۰۵). می‌توان گفت امروزه صنعت گردشگری یک نظام اقتصادی دارای عرضه و تقاضا محسوب می‌شود و این امر تأثیر زیادی در رشد و توسعه ماندگار کشورها دارد. گردشگری شهری از مشهورترین گردشگری‌هاست و در بسیاری از کشورهای موفق در این صنعت، شهر مبنای رونق و توسعه گردشگری است. لازم به ذکر است که یک گردشگری پایدار نشئت گرفته از یک توسعه پایدار است و این خود از اصول پیشرفت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در جهان است (ذره‌پرور و وفادار، ۱۳۹۴، ص ۱). گردشگری یکی از حساس‌ترین و آسیب‌پذیرترین بخش‌ها است که به‌طور مستقیم با بیشتر عوامل خارجی مانند نرخ ارز، وضعیت سیاسی، درآمد، محیط‌زیست، آب‌وهوا و به‌ویژه امنیت در تعامل است؛ بنابراین، برای موفقیت در توسعه پایدار صنعت گردشگری لازم است به همه عوامل تأثیرگذار بر آن، توجه کرد (مشکینی و همکاران، ۱۳۹۵، ص ۱۸).

گردشگری یکی از صنایع پیشروی جهان و ابزار توسعه اقتصادی عمده‌ای است و امنیت تأثیر بسیار بالایی بر گردشگری و جهت‌یابی منافع اقتصادی دارد (شاه‌یوندی و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۱۳۸). در توسعه گردشگری عوامل متعددی اثرگذار است که امنیت یکی از مهم‌ترین شاخص‌های آن است و آسایش، راحتی و امنیت از مسائل بسیار مهمی است که گردشگران را به نقاط مختلف دنیا جذب و یا از آنجا دفع می‌کند. بدون وجود امنیت در یک کشور امکان شکل‌گیری گردشگری انبوه وجود ندارد؛ چراکه امنیت نیاز اساسی و

1 - WTTC.

2- Lee.

ابتدایی‌ترین نیاز انسان است و بدون تضمین آن هرچند که سایر مؤلفه‌های گردشگری پررنگ باشند، کارایی و اثر خود را از دست می‌دهد و در سایه ناامنی محو می‌شوند؛ بنابراین حضور گردشگران در یک کشور علاوه بر توسعه اقتصادی و تبادلات فرهنگی بهترین تبلیغ در مورد وجود امنیت در آن کشور است (کاناوان^۱، ۲۰۱۶، ص ۲۳۹). در هر کشوری امنیت و حفظ جان و مال گردشگر جزء جدایی‌ناپذیر یک سفر به حساب می‌آید و این تا حدودی است که هر چه گردشگران در یک محل از میزان امنیت بالاتری برخوردار باشند، تمایل بیشتری به سفر مجدد دارند (رنجیریان و جلیلود، ۱۳۹۱، ص ۳).

بنابراین، لزوم توجه به ارتباط بین آسیب‌پذیری افراد و مقصدهای گردشگری لازم و ضروری است. در مقصدهای گردشگری در شهرها احتمال رویارویی با انواع تهدیدها مانند جرم و جنایت، انواع آلودگی‌های محیطی و سایر ناامنی‌ها وجود دارد و از آنجا که جاذبه‌های گردشگری بیشترین ارتباط را با گردشگران دارد؛ بنابراین وجود امنیت نقش بسزایی در هویت بخشی و دادن احساس آرامش در آن محل دارد. به همین دلیل کانون‌های گردشگری برترین ارزش‌های فرهنگی و مادی یک شهر هستند و با فراهم کردن امنیت نظر گردشگران را جلب می‌کنند؛ زیرا جرائم، بزهکاری‌ها، دزدی و ناهنجاری‌های اخلاقی از مهم‌ترین عوامل بازدارنده گردشگران محسوب می‌شوند. وجود امنیت در یک جامعه به همان اندازه مهم است که احساس امنیت و امنیت روانی لازم و ضروری است (میرفردی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۲۶). نقش و تأثیر صنعت جهانگردی در ترسیم امنیت ملی یک کشور چنان است که بیشتر کشورهای توسعه یافته با وجود دارا بودن منابع اقتصادی ترجیح می‌دهند توجه خود را به صنعت گردشگری متمرکز کنند، به همین دلیل به‌عنوان زیربنایی‌ترین اصل در تدوین توسعه گردشگری در جهان به شمار می‌رود (صیدایی و هدایتی‌مقدم، ۱۳۸۹، ص ۹). ایران در چند دهه گذشته، به دلیل مسائل سیاسی و ایدئولوژیک، مورد حمله تبلیغات منفی و سیاه‌نمایی رسانه‌های بین‌المللی خارجی واقع شده و چهره ناامنی از آن در سطح بین‌المللی ارائه شده است که

بر ورود گردشگران خارجی به کشور تأثیر منفی داشته است. کشور ایران علی‌رغم آنکه یکی از کشورهای مستعد گردشگری است، اما متأسفانه رشد این بخش در مقایسه با دیگر کشورهای منطقه مطلوب و قابل توجه نبوده است. بر اساس بررسی‌های به‌عمل‌آمده مشخص شده است که ایران در زمینه گردشگری جهان و پدیده جهانی شدن ضعیف عمل کرده است. وقوع جنگ تحمیلی هشت‌ساله، تبلیغات منفی توسط رسانه‌های بیگانه و نشان دادن یک چهره منفی از کشورمان و نبود متوالی امر و جابه‌جا شدن پی‌درپی مدیران دولتی از مهم‌ترین عوامل بازدارنده توسعه گردشگری در این کشور شده است (متقی و همکاران، ۱۳۹۵، ص ۷۷).

امنیت از ارکان اولیه توسعه قلمداد می‌شود و هر موضوعی که در جهت توسعه حرکت کند، قطعاً با امنیت مرتبط خواهد بود. امنیت به‌عنوان مهم‌ترین اصل در تدوین راهبرد توسعه گردشگری در جهان به شمار می‌رود. صنعت پیچیده و ظریف گردشگری ارتباط همه‌جانبه‌ای در سطوح ملی و منطقه‌ای داشته و بروز هرگونه ناامنی در سطح‌های مختلف زبان‌های جبران‌ناپذیری به این صنعت وارد می‌سازد (ضرابی و زنگنه، ۱۳۸۹، ص ۱).

خرم‌آباد، شهری فرهنگی، تجاری، خدماتی و گردشگری است. به باور بسیاری از پژوهشگران، دره تاریخی خرم‌آباد به سبب برخورداری از شرایط مناسب آب‌وهوایی و قرارگرفتن در مسیر راه‌های باستانی شمال به جنوب و غرب به شرق، یکی از مهم‌ترین کانون‌های زیست بشر، در دوران پیش‌ازتاریخ بوده است. ابزارهای سنگی به‌دست‌آمده از غارهای پنج‌گانه پیش‌ازتاریخ خرم‌آباد، قدمت این بخش از پهنه ایران‌زمین را به (۴۰) هزار سال پیش برمی‌گرداند. وجود آثار و جاذبه‌های متعدد تاریخی، نظیر قلعه تاریخی فلک‌الافلاک، مناره آجری، گرداب سنگی، سنگ‌نبشته، پل شکسته و آثار متعدد دیگر نشان‌دهنده لایه‌های مختلف تاریخی و تمدنی در این دره سرسبز و خوش آب‌وهواست. شهر خرم‌آباد با توجه به پیشینه کهن و جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی و اماکن تفریحی که دارد، در صورت فراهم بودن تسهیلات، خدمات و تأسیسات زیربنایی جهانگردی و وجود مدیریت متمرکز و کارآمد در

زمینه تصمیم‌گیری‌های عمده و سیاست‌گذاری‌های بلندمدت در زمینه توسعه گردشگری و جذب گردشگر و سرمایه‌گذاری بخش دولتی و خصوصی می‌تواند به قطب گردشگری تبدیل شود (موحد و دولت‌شاه، ۱۳۹۰، ص ۹۰). با توجه به اینکه تبدیل شدن به یک قطب گردشگری نیاز به زیرساخت‌های فراوانی دارد و برخورداری از احساس امنیت در نزد گردشگران از یک مکان توریستی از مهم‌ترین آن‌هاست، این پژوهش سعی دارد به بررسی عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری در شهر خرم‌آباد بپردازد و شیوه‌های جدید گردشگری را به گونه‌ای سازمان‌دهی کند که ناامنی تأثیرات کمتری بر توسعه آن داشته باشد. بر این مبنای، به بررسی چگونگی نقش عواملی نظیر عملکرد پلیس و نیروی انتظامی، عوامل فرهنگی، عوامل بهداشتی، کالبد-فضایی و طراحی شهری، عوامل اجتماعی و اقتصادی و عوامل سیاسی بر میزان امنیت و توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد می‌پردازد.

پیشینه پژوهش

با توجه به پیشینه داخلی و خارجی پژوهش، پژوهشگران مختلفی به بررسی نقش امنیت در توسعه گردشگری پرداخته‌اند که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره شده است.

جدول شماره (۱). پیشینه پژوهش داخلی و لاتین موضوع.

نتیجه / توضیح	سال	مؤلف	عنوان پژوهش
بر اساس نتایج پژوهش همه مؤلفه‌های کالبدی بر امنیت گردشگران تأثیرگذار هستند. همچنین متغیر بافت و تنوع کالبدی نسبت به سایر متغیرها دارای تأثیرگذاری بیشتری هستند.	۱۴۰۱	نصیری و همکاران	بررسی مؤلفه‌های کالبدی-محیطی تأثیرگذار بر امنیت گردشگران در بافت تاریخی شهر یزد
تمام مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت گردشگری روستاهای مورد مطالعه دارای اهمیت هستند. همچنین شاخص سیاسی و زیست‌محیطی در ارتباط با امنیت و گردشگری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. در نهایت بر اساس یافته‌ها، امنیت گردشگران روستاهای بیابانک و لاسجرد بیشتر است و این دو روستا نسبت به سایر روستاها توسعه‌یافته‌تر هستند.	۱۴۰۰	پازکی و همکاران	نقش امنیت در توسعه گردشگری روستاهای حاشیه کویر (مطالعه موردی: شهرستان سرخه)
محققان با بررسی پنج عامل تأثیرگذار اجتماعی، فرهنگی،	۱۳۹۹	شیهکی	شناسایی و اولویت‌بندی

عنوان پژوهش	مؤلف	سال	نتیجه / توضیح
عوامل مؤثر بر امنیت در راستای توسعه گردشگری (مورد مطالعه: شهرستان سرپاز)	تاش و همکاران		کالبدی، عملکرد پلیس، اعتمادسازی و زیرساختی، این نتایج به دست آمد که نقش و عملکرد پلیس با رتبه (۳۰۷۳)، در حوزه گردشگری در بالاترین درجه از نظر اهمیت و عامل زیرساختی با رتبه (۳۰۱۷) در پایین ترین درجه از اهمیت قرار گرفته است.
عوامل مؤثر در تمایل به نهاوندی و گردشگری با تأکید بر نقش کمالدینی امنیت ذهنی (مورد مطالعه: شهرستان بهم)	کمالدینی	۱۳۹۸	یافته‌ها حاکی از آن است که امنیت ذهنی سلبی در مجموع تأثیری کاهنده به اندازه (۰۰۰۳۲۸-) و امنیت ذهنی ایجابی با بتای (۰۰۴) تأثیری فزاینده در تعیین میزان تمایل به گردشگری داشته‌اند.
نقش نیروی انتظامی در امنیت اجتماعی زنان (مورد مطالعه: شهرستان زنجان)	احمدی و خوند	۱۳۹۸	در این پژوهش پلیس نقش معناداری در احساس امنیت زنان گردشگر دارد؛ در این زمینه حضور فیزیکی کارکنان پلیس در فضاهای گردشگری شهری، عملکرد کمی و کیفی پلیس در ارائه خدمات انتظامی به گردشگران، شیوه رفتار کارکنان پلیس و امکانات پلیس در ایجاد نظم و امنیت در شهر تأثیر معناداری بر احساس امنیت زنان گردشگر دارد.
شناسایی و اولویت‌بندی ابعاد امنیت و اثر آن بر توسعه گردشگری شهری (مورد مطالعه: شهر کاشان)	کیانی سلمی و بیگلری‌نیا	۱۳۹۶	در این پژوهش پلیس از ارزش و اهمیت بالایی نسبت به دیگر عوامل برخوردار بود. عامل دوم، امنیت کالبدی شهر (مخروبه‌های سطح شهر و فقدان امنیت در این مناطق)؛ عامل سوم، نقش سلامت و عامل چهارم امنیت در محل اقامت و پذیرایی بود. در نهایت آخرین عامل یعنی آرامش روانی و امنیت فردی است که از نظر اهمیت در جایگاه پنجم قرار دارد.
بررسی میزان رضایت‌مندی گردشگران از عملکرد نیروی انتظامی استان مازندران در خصوص طرح امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهرستان بابلسر)	گرچی کرسامی	۱۳۹۶	در این پژوهش رضایت‌مندی گردشگران از عملکرد پلیس راه استان در محورهای مواصلاتی با میانگین (۴۷۱) و امنیت جانی و مالی با میانگین (۴۵۹) و عملکرد مأمورین راهنمایی و رانندگی را با میانگین (۳۹۷)، همچنین عملکرد پلیس مبارزه با بدحجابی و ناهنجاری‌های اخلاقی با میانگین (۳۳۷) به ترتیب از بالا به پایین رتبه‌بندی کرده‌اند.
بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران شهری (مورد مطالعه: شهر طرقله)	مشکینی و همکاران	۱۳۹۵	میان متغیرهای احساس امنیت اجتماعی و گردشگران رابطه معناداری وجود دارد و از نظر جنسیت مردان نسبت به زنان امنیت اجتماعی بیشتری دارند. همچنین سن گردشگران نسبت امنیت آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد و هر چه سن گردشگران بیشتر باشد، امنیت آن‌ها کمتر است و با افزایش فضای عمومی شهری احساس امنیت اجتماعی گردشگران بیشتر است. در نهایت عملکرد پلیس و میزان امنیت اجتماعی گردشگران رابطه معناداری وجود دارد و هر چه عملکرد بهتر باشد، امنیت اجتماعی بیشتر

عنوان پژوهش	مؤلف	سال	نتیجه / توضیح
			است.
بررسی نقش امنیت در توسعه گردشگری بین‌المللی (نمونه موردی: گردشگران خارجی شهر یزد)	صادقی و دلالت	۱۳۹۵	مطابق نتایج گردشگران پیش از ورود به ایران (۵۵) درصد از آن‌ها وضعیت امنیتی ایران را بد می‌پنداشتند، اما پس از ورود به ایران (۸۰) درصد آن‌ها از وضعیت امنیتی ایران راضی بودند و آن را خوب می‌پنداشتند؛ در حالی که از نظر حقوق آزادی فردی (۶۰) درصد آن‌ها احساس ناامنی فردی می‌کردند و از چارچوبی خاص اخلاقی و پوششی آن ناراضی بودند.
تجزیه و تحلیل شکاف‌های امنیت توریستی شهر آنتالیا: انتظارات در مقابل ادراک‌ها	تره ^۱ و همکاران	۲۰۲۰	بر اساس یافته‌های پژوهش شکاف به‌طور خاص بر سطح امنیت حمل‌ونقل، فرودگاه‌ها، مراکز خرید و رستوران‌ها در شهر آنتالیا وجود دارد.
ارزیابی امنیت توریستی شهر کیتوا از نظر اهمیت و عملکرد	کارینا ^۲ و همکاران	۲۰۱۹	امنیت گردشگری شهر کیتوا از پنج منظر ارزیابی می‌شود؛ خصوصیات مکان، محیط عمومی مقصد، گروه‌های ریسک بالقوه، بازدید از سایت‌ها و مقاصد، شرایط فضاهای شهری. نتایج حاصل نشان داد (۱۳) مقصد از (۱۴) مقصد بررسی شده، ایمن تلقی شده‌اند و تنها بخش لامارین نیازمند به بهبود امنیت است.
مدیریت بحران استراتژیک در توریسم: کاربرد ریسک یکپارچه در صنعت توریسم کرواسی	میکولیچ ^۳ و همکاران	۲۰۱۸	در اولویت‌بندی، در فاز اول ریسک‌های صنعتی می‌توانند بر روی توریسم کرواسی بر مبنای فصلی تأثیر بگذارند و ریسک‌های کوتاه‌مدت اثرگذار به ترتیب آب‌وهوا، بلای طبیعی، ابتلا به بیماری، بی‌ثباتی اجتماعی - سیاسی، ایجاد توازن خرید، نرخ ارز، قیمت سوخت و مشکلات مرزی هستند.
تأثیرگذاری برنامه شهر ایمن به‌عنوان پایه ایمنی در صنعت توریسم؛ مورد مطالعه شهر پوتراجیا ^۵	آریس ^۴ و انوار ^۴ و همکاران	۲۰۱۲	بعد امنیت یکی از مسائل برجسته در بین گردشگران حوزه شهری است. اهمیت مسئله به اندازه‌ای است که منجر به اجرای برنامه شهر ایمن از سال (۲۰۰۴) شده است. پاسخگویان بر این باورند که برنامه‌های پیشگیری از جرم در برنامه شهر ایمن رویکردی مهم در جهت امنیت گردشگران است.
بررسی درک احساس امنیت گردشگران و بررسی سیاست‌های گردشگری برای برقراری شرایط ایمنی	مسومبو ^۶	۲۰۰۹	مطابق یافته‌های پژوهش، فعالیت‌ها، قوانین و سیاست‌ها در زمینه گردشگری هنوز برای جامعه محلی و مقامات شهری شناخته شده نیست. همچنین بعضی از جرائمی که مردم بومی و محلی آن منطقه علیه گردشگران دارند، از عدم آگاهی آن‌ها از اهمیت

1- Terrah.

2- Karina.

3- Mikulić.

4- Aris Anuar.

5- putrajaya.

6- Mthembu.

عنوان پژوهش	مؤلف	سال	نتیجه / توضیح
و امنیت گردشگران در منطقه اومها لاسوز			صنعت گردشگری و توریسم ناشی می‌شود.
بررسی اثرات حوادث بحرانی و فعالیت‌های بزرگ اقتصادی در صنعت گردشگری تایوان	وانگ ^۱	۲۰۰۹	ایمنی گردشگر (داخلی یا خارجی) بر تقاضای گردشگری تأثیر دارد و در این میان امنیت و سلامت نکته‌ای مهم است جهت ورود گردشگران. تقاضای گردشگران.

مبانی نظری

ایمنی و امنیت همیشه شرط ضروری برای سفر و گردشگری بوده است؛ این یک واقعیت غیرقابل انکار است که مسائل ایمنی و امنیتی در [چند] دهه اخیر در گردشگری اهمیت بسیار بیشتری یافته است. تغییرات جهان طی دو دهه اخیر بسیار زیاد بوده است. به دلیل اقدامات گردشگری، جنگ‌های محلی، بلایای طبیعی، بیماری‌های واگیر و مسری که شاهد آن بودیم، امنیت به میزان قابل توجهی کاهش یافته است (کواری و زیمانیا^۲، ۲۰۱۴، ص ۶۰). تا آغاز قرن بیست‌ویکم، امنیت دغدغه غالب بخش‌های خاصی از صنعت گردشگری بود. این امر به خصوص برای خطوط هوایی و فرودگاه‌ها در طول دهه‌ها بسیار صادق است. رویکرد به امنیت گردشگری از منظر کل‌گرایانه یک تحول نسبتاً جدید است. حملات (۱۱) سپتامبر در شهر نیویورک و واشنگتن در سال (۲۰۰۱)، زنگ خطر نهایی بود که امنیت یک نگرانی اصلی برای تمام بخش‌های صنعت گردشگری است. «ریچی و کراچ»^۳ در کتاب کلاسیک خود به نام «مقصد رقابتی»^۴، ایمنی و امنیت گردشگری را به‌عنوان ویژگی اصلی یک مقصد گردشگری رقابتی شناسایی کرده‌اند. انجمن‌های جهانی گردشگری از جمله «سازمان جهانی گردشگری»^۵ و «شورای جهانی سفر و گردشگری»^۶ اکنون اهمیت اساسی ایمنی و امنیت را تشخیص می‌دهند و در کنار «انجمن مسافرت

1- Wang.

2- Kôvári & Zimányi.

3- Ritchie and Crouch.

4- The Competitive Destination.

5- the UN World Tourism Organization (UNWTO).

6- the World Travel and Tourism Council (WTTC).

حوزه آسیایی اقیانوس آرام»^۱ از سال (۲۰۱۲) انرژی خود را مشترکاً متمرکز کرده‌اند تا آموزش و حساس کردن صنعت گردشگری جهانی نسبت به مسائل امنیتی را افزایش دهند (تارلو^۲، ۲۰۱۴، ص ۱۷). «زینال»^۳ قویاً ادعا کرد که ایمنی و امنیت به‌عنوان یکی از عوامل ضروری در تقویت فعالیت‌های گردشگری در هزاره جدید شناخته شده است. از زمان فاجعه (۱۱) سپتامبر، اعتقاد بر این است که صنعت گردشگری در ارتقاء ایمنی و امنیت جدی گرفته نشده است؛ اگرچه مسائل ایمنی و امنیت در گردشگری از طریق تکامل گردشگری انبوه در اوایل دهه (۱۹۵۰) شناخته شده بودند. با جهانی شدن گردشگری، گردشگری دیگر یک مسئله اجتماعی محدود نیست. دامنه گردشگری مناطق بیشتری از جهان را دربرمی‌گیرد و با توسعه سریع حمل‌ونقل افزایش می‌یابد. این دلایل نشان می‌دهد که مسائل ایمنی و امنیتی باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد؛ زیرا گردشگری خود به یکی از منابع اصلی اقتصاد جهانی تبدیل شده است (تان، چانگ و هو^۴، ۲۰۱۷، ص ۴۵۰۲).

یک واقعیت پذیرفته‌شده این است که گردشگران تحت تأثیر درکی که از ایمنی و امنیت در مقصد دارند، قرار می‌گیرند؛ یعنی، امنیت یک الگوی حیاتی پذیرفته‌شده از ساختمان تصویر توریسم است. در پژوهشی که در کالیفرنیا انجام شده است، بازدیدکنندگان اظهار داشتند که ایمنی و امنیت عامل اصلی در انتخاب مقصد آن‌ها است. مطالعات انجام شده در مورد گردشگری نشان می‌دهد که ایمنی و امنیت عاملی برای افزایش اهمیت در انتخاب مقصد و داشتن یک تعطیلات مسالمت‌آمیز در مقصد است. بسیاری از محققان همچنین استدلال کردند که ایمنی و امنیت برای گردشگران هنگام مسافرت از اهمیت بیشتری برخوردار است و اولین جنبه‌ای که آن‌ها در نظر می‌گیرند، ایمنی و امنیت است. همان‌طور که در کتابچه راهنمای کاربر «دبلیوتی‌ا»^۵ نیز ذکر شد، ایمنی و امنیت برای ارائه کیفیت در گردشگری ضروری است. علاوه بر این، در

1- the Pacific Asia Travel Association.

2- Tarlow.

3- Zainal.

4- tan; chong & ho.

5- WTO.

گزارش رقابت‌پذیری مسافرتی و گردشگری که توسط «مجمع جهانی اقتصاد»^۱ منتشر شده است، ایمنی و امنیت به‌عنوان ستون رقابت گردشگری با «قابلیت اطمینان به خدمات پلیس»^۲ یک لنگرگاه اصلی در نظر گرفته می‌شود (پیام،^۳ ۲۰۱۶، ص ۲).

اصطلاح امنیت گردشگری را باید به‌عنوان یک‌رشته نوظهور جدید در نظر گرفت که بر حفاظت و عملکرد خوب سیستم گردشگری و همچنین مقاصد داخلی و بین‌المللی تمرکز دارد. بدون شک، امنیت نه‌تنها برای بقای این صنعت ضروری به نظر می‌رسد، بلکه شامل روابط پیچیده با پس‌زمینه اجتماعی و اقتصادی محلی نیز می‌شود. در واقع، این ایده در طول تاریخ با توجه به شرایط و فضای سیاسی که هر جامعه در آن زندگی می‌کند، شکل‌های متفاوتی به خود گرفته است (کورستانج و سرافین،^۴ ۲۰۲۰، ص ۲). هیچ تعریفی برای اصطلاح «امنیت» وجود ندارد و اصطلاحات ایمنی و امنیت به‌طور کلی به‌صورت متناوب مورد استفاده قرار می‌گیرد. مشاهده می‌شود که هنگام مواجهه با موضوع امنیت توریسم از سه مفهوم استفاده می‌شود. بیشتر اوقات، از «ایمنی»^۵ و «امنیت»^۶ استفاده می‌شود، اما برخی از نویسندگان این دو مفهوم را در یک واحد ترکیب می‌کنند، یعنی «اطمینان خاطر»^۷ (پیام، ۲۰۱۶، ص ۳). صرف‌نظر از ایمنی یا امنیت، هر دو در تسهیل صنعت گردشگری مهم هستند. از این‌رو، برخی از نویسندگان تمایل به استفاده از کلمه واحد «اطمینان خاطر» از ترکیب ایمنی و امنیت دارند. یکی از اظهارات «تارلو»^۸ این است که «اطمینان خاطر» در گردشگری نه‌تنها بر آسودگی، بلکه بر صنعت گردشگری نیز تأثیر می‌گذارد. «اطمینان خاطر» در گردشگری نقطه‌ای است که ایمنی، امنیت، شهرت و دوام اقتصادی در آن به هم می‌رسند. علاوه بر این، «اطمینان خاطر»

1 - WEF.

2- reliability of police services.

3- payam.

4- Korstanje & seraphin.

5- safety.

6- security.

7- surety.

8- Tarlow.

نیز به معنای کاهش احتمال وقوع یک رویداد منفی است (تان، چانگ و هو، ۲۰۱۷، ص ۴۵۰۲).

«تارلو» اظهار داشت که هیچ تعریف به‌طور کلی پذیرفته‌شده‌ای از «امنیت» در بین متخصصان وجود ندارد. با این حال، در دنیای عملی، اصطلاحات «ایمنی» و «امنیت» تقریباً به‌صورت متناوب مورد استفاده قرار می‌گیرند و ممکن است تشخیص ایمنی و امنیت غیرضروری باشد، زیرا هر دو از گردشگران در برابر خطرات/تهدیدات محافظت می‌کنند، مهم نیست که ماهیت خطرات/تهدیدات چگونه به نظر می‌رسد. امنیت را می‌توان به‌عنوان «شرط محافظت در برابر حوادث برنامه‌ریزی‌شده، مخرب و جنایی از جانب طیف گسترده‌ای از تهدیدها تعریف کرد، جایی که آنچه محافظت می‌شود، شامل انواع ارزش‌هایی است که متعلق به یک سازمان/فرد است و حوادث به دلیل آرزوی یک مهاجم برای رسیدن به یک هدف مدنظر اتفاق می‌افتد». امنیت اغلب به‌عنوان محافظت در برابر شخص یا چیزی که به دنبال آسیب دیگری است، دیده می‌شود. از طرف دیگر، ایمنی اغلب به‌عنوان محافظت از مردم در برابر پیامدهای ناخواسته از طبیعت غیرارادی تعریف می‌شود. به‌عنوان مثال، یک مورد از آتش‌سوزی یک مسئله امنیتی است، در حالی که آتش‌سوزی خودبه‌خود یک مسئله ایمنی است. از نظر گردشگری، ایمنی را می‌توان محافظت از گردشگران از حوادث ناخواسته و امنیت به‌عنوان محافظت از رخدادهای جایی که مردم عمده‌اً عمل می‌کنند، تلقی کرد. با این حال، دانشمندان و متخصصان گردشگری بین امنیت و ایمنی تمایز قائل نمی‌شوند (پیام، ۲۰۱۶، ص ۳). ایمنی یک جزء ضروری در تمام مقاصد گردشگری است که شامل مسیرهای حمل‌ونقل، باغ‌وحش‌ها، پارک‌ها، رستوران‌ها، استراحتگاه‌ها، هتل‌ها، مراکز خرید یا اماکن مذهبی برای گردشگران می‌شود. ایمنی همچنین می‌تواند در ماهیت محیط فیزیکی (مانند کوهنوردی یا موج‌سواری در ساحل)، احتمال دخالت در یک فعالیت مجرمانه (مانند جیب‌بری یا سرقت)، احتمال حمله به یک گردشگر دیده شود. به‌طور خاص، گردشگری به‌راحتی توجه رسانه‌ها را به خود جلب می‌کند، بنابراین اگر تصویر ایمنی مقصد در مناطق گردشگرپذیر تحت تأثیر

قرار گیرد، در نهایت باعث می‌شود که فعالیت گردشگری تحت تأثیر قرار گیرد. اگر هرگونه ناآرامی مدنی که به خشونت در یک مقصد ختم شود در پوشش رسانه‌ای رخ دهد، تعداد گردشگران و درآمدها کاهش می‌یابد (تان، چانگ و هو، ۲۰۱۷، ص ۴۵۰۲).

ایمنی و امنیت در مقصد گردشگری به حدی مهم است که مقصدهای بدون ایمنی و امنیت دیر یا زود مزیت رقابتی خود را از دست می‌دهند. فرضیه اساسی برای توسعه گردشگری ایمنی و امنیت است و هرگونه تهدید، واقعی یا درک شده، می‌تواند گردشگران را فراری دهد و برنامه‌های توسعه را تحت تأثیر قرار دهد. امنیت در گردشگری در درجه اول به امنیت شخصی گردشگران و اموال آن‌ها اشاره دارد، اما این شامل توانایی گرایش در یک محیط بیگانه، درک سیستم محلی علائم، نشانه‌ها و کنوانسیون‌های اجتماعی و سرانجام امنیت خرید و خدمات مصرف‌کننده است. با این حال، امنیت در گردشگری در واقع فراتر از سفر است و نه تنها امنیت در مقصد بلکه کل سفر بازدیدکننده از خانه تا زمان بازگشت را نیز شامل می‌شود (پیام، ۲۰۱۶، ص ۴). رویکرد کل‌نگر به امنیت گردشگری شامل یک زنجیره به هم پیوسته با حلقه‌های کلیدی از جمله خطوط هوایی، فرودگاه‌ها، حمل و نقل، ترانزیت، قطارها و ایستگاه‌های راه‌آهن، هتل‌ها و مراکز اقامتی، رویدادها و مکان رویدادها، جاذبه‌های گردشگری و محوطه‌های خرده‌فروشی، کشتی‌های تفریحی و بنادر کشتی‌های تفریحی، و اتوبوس‌های گردشگری و ایستگاه‌های اتوبوس بین‌شهری می‌شود (تارلو، ۲۰۱۴، ص ۱۷).

محققان ترکیبی از ادراک ایمنی مقصد، شرایط ایمنی و نقش ایمنی را به‌عنوان «زیربعدی از تصویر مقصد»^۱ بررسی کرده‌اند. ایمنی و امنیت مقصد عوامل مهمی هستند که گردشگران هنگام تصمیم‌گیری در مورد سفر، به‌ویژه هنگام بازدید از مکان‌های خارج از کشور که برای آن‌ها ناآشنا است، در نظر می‌گیرند. محققان حوزه گردشگری راه‌های مختلفی را برای استدلال اینکه ایمنی بخشی از تصویر مقصد است، پیشنهاد کرده‌اند. به‌عنوان مثال، می‌توان به

1- destination image.

نظم اجتماعی پایدار، محیط متعادل، صمیمیت مردم محلی، وجود سامانه‌های امنیتی عمومی و امکانات و تجهیزات موجود اشاره کرد (زو و وو^۱، ۲۰۲۲، ص ۱). پنج عامل اصلی تأثیرگذار بر صنعت گردشگری در دوره جدید شناسایی شده‌اند: جرم، تروریسم، ایمنی غذا، مسائل بهداشتی و بلایای طبیعی. مطالعات گردشگری همچنین نشان داده است که بازدیدکنندگان در معرض درجات مختلفی از ریسک قرار دارند و گزینه مقصد صرفاً بر اساس قیمت و تصویر مقصد نیست، بلکه بر اساس امنیت شخصی و امنیت درک شده توسط بازدیدکننده است (تان، چانگ و هو، ۲۰۱۷، ص ۴۵۰۲). مفهوم ریسک مقصد سال‌ها به‌طور گسترده مورد بررسی قرار گرفته است. پژوهش‌ها در مورد ایمنی گردشگری نسبتاً پراکنده است. این موضوع اغلب به‌عنوان بعد تصویر مقصد در نظر گرفته می‌شود. اخیراً، «زی و همکاران»^۲ (۲۰۲۱) یک پژوهش روشن در مورد ایمنی مقصد درک شده توسط گردشگران انجام دادند. به‌طور خاص، نویسندگان پیشنهاد کردند که ادراک گردشگران از ایمنی مقصد، شامل یک ساختار متشکل از پنج بعد فرعی است: یعنی ایمنی درک شده از (۱) عناصر انسانی، (۲) عناصر تأسیسات و تجهیزات، (۳) محیط طبیعی، (۴) محیط اجتماعی، و (۵) عناصر مدیریتی. این ابعاد فرعی از تئوری سیستم ایمنی و «ام-اس ۴»^۳ (مواد، روش، ماشین، انسان) از سیستم تصادف گرفته شده‌اند. «ین، تزار و تسای»^۴ (۲۰۲۱) رویکرد مشابهی را هنگام طراحی مقیاسی برای ارزیابی وضعیت ایمنی مقصد اتخاذ کردند. مقیاس آن‌ها شامل هفت بعد است: هنجارهای ایمنی، مدیریت ایمنی، فعالیت‌ها و تجهیزات، منابع ایمنی، زیرساخت‌ها و محیط زیست، خطرات ایمنی سفر و تعامل گردشگر و سکنه مقیم مقصد. این پژوهش‌ها به روشن شدن مفهوم ایمنی گردشگری کمک کرده و اقدامات سازنده مفیدی را برای پژوهش‌های کمی ارائه کرده است (زو و وو، ۲۰۲۲، صص ۱-۲).

1- zou & yu.

2- Xie et al.

3 - Ms4.

4- Yen, Tsaur, and Tsai.

بنابراین، امنیت و ایمنی به یک مفهوم پیچیده چندبعدی با طیف گسترده‌ای از اجزای متعلق به آن تبدیل شده است: امنیت سیاسی، ایمنی عمومی، بهداشت و بهداری، ایمنی داده‌های شخصی، حمایت قانونی از گردشگران، حفاظت از مصرف‌کننده، ایمنی در ارتباطات، حفاظت در مقابل حوادث، امنیت محیط‌زیست، دریافت اطلاعات موثق، تضمین کیفیت خدمات و غیره (کواری و زیمانیا، ۲۰۱۴، ص ۶۰). در سال‌های اخیر گفتمان نظری در مورد رابطه بین گردشگری و امنیت حول سه گروه اصلی از مفاهیم و متغیرهای مشتق شده از آن‌ها انجام شده است. این گروه‌ها عبارت‌اند از: گروه الف) مفاهیم مربوط به ماهیت حوادث و بحران‌های امنیتی مرتبط با گردشگری (شامل انواع، علل، نحوه عملکرد، انگیزه‌ها، اهداف و غیره)؛ گروه ب) مفاهیم مربوط به اثرات حوادث و بحران‌های امنیتی بر صنعت گردشگری، گردشگران و جوامع میزبان و گروه ج) مفاهیم مربوط به واکنش‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت همه ذینفعان گردشگری به حوادث و بحران‌های امنیتی موجود و بالقوه (منسفلد و پیزام^۱، ۲۰۰۶، ص ۳).

به‌طور کلی، با ایجاد سفر، امنیت اهمیت خاصی پیدا می‌کند؛ زیرا اگر امنیت برقرار نباشد، سفری شکل نمی‌گیرد و گردشگری بیهوده خواهد بود. امنیت و گردشگری به‌عنوان مهم‌ترین مباحث در امنیت ملی در سراسر جهان امروز شناخته و در نظر گرفته می‌شود (بوکسیل^۲، ۲۰۱۲، ص ۲۷). امنیت به‌طور گسترده‌ای به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ملاحظات در گردشگری ارزیابی شده است؛ بنابراین تجزیه و تحلیل گردشگران از امنیت در هنگام بازدید از یک مقصد گردشگری انتظارات و بینش‌های بیشتری در سطوح امنیت ملی و حوزه‌های مختلف امنیت را بهبود می‌بخشد؛ بنابراین شکاف‌های امنیتی یک کشور بر روی جاذبه‌های گردشگری یک مقصد تأثیرگذار است (تراه^۳ و همکاران، ۲۰۲۰، ص ۱۵۱).

1- mansfeld and pizam

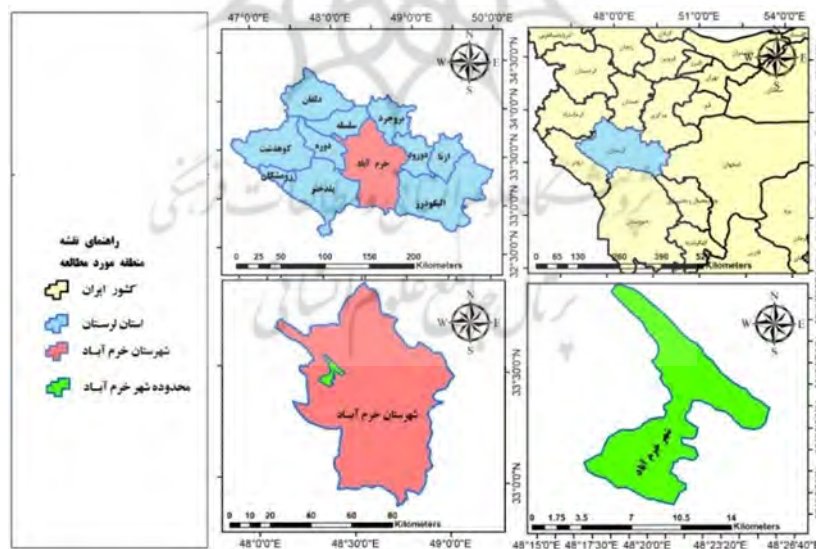
2- Boxill.

3- Terrah.

قلمرو پژوهش

شهر خرم‌آباد، مرکز استان لرستان، در طول جغرافیایی (۴۸) درجه و (۲۲) دقیقه شرقی نسبت به نصف‌النهار گرینویچ و عرض جغرافیایی (۳۳) درجه و (۲۲) دقیقه شمالی نسبت به استوا در ارتفاع (۱۱۷۱) متری و در دره‌های میان رشته‌کوه‌های زاگرس غربی قرار گرفته است که توسط ارتفاعات سفیدکوه، مخمل‌کوه و شیرکشان، محدوده غربی و شرقی آن احاطه شده است (مهجور و اسلامی نسب، ۱۳۹۳، ص ۱۷۶). فاصله این شهر با تهران (۴۸۰) کیلومتر و همین‌طور با شهرهای بروجرد، درود و اندیمشک به ترتیب برابر (۱۰۰)، (۹۰) و (۲۲۰) کیلومتر فاصله دارد.

شهرستان خرم‌آباد از شمال به شهرستان سلسله، از شمال شرق به شهرستان بروجرد، از شرق به شهرستان‌های دورود و الیگودرز، از جنوب به شهرستان اندیمشک و از غرب و جنوب غرب به شهرستان‌های دوره و پلدختر محدود می‌شود. این شهر دارای آب‌وهوایی مدیترانه‌ای معتدل و نیمه مرطوب است، و میزان بارندگی بسیار مناسب خصوصاً در بهار دارد. وجود منابع آب‌های زیرزمینی و چشمه‌های درون شهر از نکات قابل توجه در جغرافیای شهر خرم‌آباد است.

شکل شماره (۱). نقشه موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه؛ (منبع. نگارنده؛ ۱۴۰۰).

روش پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی است. ابتدا اطلاعات به دو شیوه میدانی (پرسشنامه) و کتابخانه‌ای (اسنادی) جمع‌آوری شده؛ به‌طوری‌که از شیوه کتابخانه‌ای برای مبانی نظری مرتبط با امنیت و توسعه گردشگری و نیز شاخص‌های ارزیابی استفاده شده است. در روش میدانی نیز بر اساس برداشت میدانی در قالب پرسشنامه اطلاعات گردآوری شده است. جامعه آماری تحقیق شامل دو گروه هستند:

۱) جامعه میزبان (ساکنان شهر و کارشناسان)، ۲) جامعه گردشگران ورودی (که چون تعداد واقعی آن‌ها در دسترس نیست، نمونه‌گیری غیرتصادفی هدفمند انجام گرفت). پرسشنامه محقق ساخته دارای (۵۱) پرسش بوده که برای تعیین گرایش پاسخگو از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای استفاده شده است. برای به دست آوردن پایایی و استاندارد بودن، پرسشنامه در اختیار (۳۰) نفر از کارشناسان و متخصصان در امر گردشگری قرار گرفته است و پس از تست و بررسی ضریب آلفای کرونباخ که برای کل پرسشنامه (۰٫۹۱۳) محاسبه شد، تأیید شد. در مرحله گردآوری پرسشنامه بین (۲۰۰) نفر از کارشناسان و گردشگران؛ چون تعداد واقعی آن‌ها در دسترس نبود، به شکل نمونه‌گیری غیرتصادفی هدفمند قضاوتی توزیع شد. برای آمار استنباطی با استفاده از نرم‌افزار آماری «اس‌پی‌اس‌اس»، اطلاعات به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش، با توجه به ماهیت فرضیه و اهداف پژوهش از آزمون‌های «مقایسه میانگین اف و تی» و مطالعات همبستگی و رگرسیون و تحلیل عاملی استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

نتایج آمار توصیفی (جدول شماره ۲) نشان می‌دهد که از مجموع (۲۰۰) گردشگر پاسخگوی بررسی شده، (۱۰۴) نفر زن و (۹۶) نفر مرد بودند. همچنین، میانگین سنی گردشگران در شهر خرم‌آباد (۲۸) سال بوده است. بیشترین تعداد پاسخگویان (حدود ۷۷٫۵ درصد) مربوط به گروه سنی بیشتر از

(۳۰) سال است؛ این امر نشان‌دهنده آن است که بیشتر گردشگران شهر خرم‌آباد جوان هستند. (۴،۵) درصد پاسخگویان تحصیلات تا سطح زیر دیپلم، (۲۸) درصد دیپلم تا سطح فوق‌دیپلم، (۳۴) درصد لیسانس و (۳۳،۵) درصد فوق‌لیسانس و بالاتر دارند. طبق نتایج اکثریت پاسخگویان (۶۷،۵) دارای تحصیلات دانشگاهی لیسانس و بالاتر بودند. (۵۲) درصد گردشگران ورودی به منطقه سفر بیشتر از سه روز را تجربه می‌کنند. (۹۱،۵) درصد از مهمانسرا، (۸۱،۵) درصد از اقامتگاه‌های رسمی، (۶۶،۵) درصد از اقامتگاه سازمانی، و (۳۴) درصد گردشگران ورودی در منزل خویشان و یا دوستان اقامت می‌کنند. یافته‌ها نشان می‌دهد که فرصت‌های اقامتی در شهر خرم‌آباد (همچون هتل، مسافرخانه و رستوران و...) محدود است و این خود می‌تواند علتی برای حضور کوتاه‌مدت گردشگران در روستاها باشد. هدف از سفر (۴۴،۵) درصد گردشگران نیز گذراندن اوقات فراغت، تفریح و تمدد اعصاب و آرامش عنوان شده است.

جدول شماره (۲). خلاصه آمار توصیفی پژوهش.

ردیف	متغیر	سطح	فراوانی درصد انحراف معیار واریانس میانگین میانه مد کمینه بیشینه
۱	جنسیت	مرد	۹۴ ۴۷
		زن	۱۰۶ ۵۳
۲	سن	کمتر از ۳۰ سال	۱۵۵ ۷۷،۵
		بیش از ۳۰ سال	۴۵ ۲۲،۵
۳	میزان تحصیلات	زیر دیپلم	۹ ۴،۵
		دیپلم و فوق‌دیپلم	۵۶ ۲۸
		لیسانس	۶۸ ۳۴
		فوق‌لیسانس و بالاتر	۶۷ ۳۳،۵
		کمتر از یک روز	۲۸ ۱۴
۴	مدت اقامت	۱ تا ۲ روز	۲۹ ۱۴،۵
		۳ روز	۳۹ ۱۹،۵
		بیشتر از ۳ روز	۱۰۴ ۵۲
۵	محل اقامت	دوستان و آشنایان	۶۸ ۳۴
		اقامتگاه سازمانی	۶۵ ۲۵،۵

ردیف	متغیر	سطح	فراوانی درصد انحراف معیار واریانس میانگین میانه مد کمینه بیشینه
		اقامتگاه رسمی	۱۵ ۳۰
		مهمانسرا	۱۰ ۲۰
		اقامتگاه غیررسمی	۸٫۵ ۱۷
		کار تجاری	۷ ۱۴
۶	هدف از سفر	فراغت-تفریح	۴۴٫۵ ۸۹
		دیدار با دوستان	۲۰ ۴۰
		سایر اهداف	۲۸٫۵ ۵۷

منبع. یافته‌های پژوهش؛ ۱۴۰۱.

تحلیل عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد

در این قسمت هدف آن است که از مجموع متغیرهای شاخص «امنیت در توسعه گردشگری»، عامل‌های محدودی به‌عنوان عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد معرفی شود. بدین منظور، برای تعیین زیربنای (۴۴) گویه ذکرشده در زیر، که اصولاً چند عامل اصلی را تشکیل می‌دهند، از تحلیل عاملی با کمک نرم‌افزار «اس‌پی‌اس‌اس ۲۰» بهره گرفته شده است. همچنین به‌منظور تشخیص عامل‌هایی که احتمالاً زیربنای متغیرهای یادشده (متغیرهای پنهان) هستند و همچنین به‌منظور تعیین ساختار ساده آن روش چرخش واریماکس (جدول شماره ۴) استفاده شد. مقدار Suppress absolute Values در این تحلیل عاملی (۰٫۵) در نظر گرفته شد. تعداد عامل‌ها نیز پنج مورد انتخاب شد. در این تحلیل عاملی، مقدار «کی‌ام»، (۰٫۷۲۶) به‌دست‌آمد. مقدار آزمون «بارتلت»^۱ (۲۴۴۴٫۹۳۶) به‌دست‌آمده نیز در حد بسیار خوبی ($P=0,000$) معنی‌دار است. این امر حاکی از مناسب بودن داده‌ها برای انجام آزمون تحلیل عاملی است. نتایج این آزمون در جدول شماره (۳) ارائه شده است. همان‌طور که در جدول مذکور ملاحظه می‌شود تبیین کل واریانس توسط این (۵) عامل، (۷۱٫۲۲) درصد است.

1- Bartlett test.

جدول شماره (۳). مقادیر تحلیل عاملی.

ردیف	عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تجمعی
۱	اول	۶/۷۰	۱۳/۷۹۷	۱۳/۷۹۷
۲	دوم	۳/۵۶۵	۸/۱۰۲	۲۱/۸۹۸
۳	سوم	۲/۲۲۲	۵/۵۱	۲۶/۹۴۹
۴	چهارم	۳/۹۳۷	۴۰/۵۶۲	۶۷/۵۱۱
۵	پنجم	۱/۶۳۵	۴/۲۸۱	۷۱/۲۲۷

منبع. یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

جدول شماره (۴). نتایج حاصل از چرخش عامل‌ها به روش وریماکس.

عامل اول		عامل دوم		عامل سوم		عامل چهارم		عامل پنجم	
متغیر	بار عاملی	متغیر	بار عاملی	متغیر	بار عاملی	متغیر	بار عاملی	متغیر	بار عاملی
X9	۰,۶۴۷	۴X	۰,۶۹۷	۱X	۰,۷۶۸	۱۰X	۰,۶۰۹	۴۰X	۰,۶۲۹
X11	۰,۷۴۲	۵X	۰,۶۷	۲X	۰,۷۷	۱۳X	۰,۵۹۷	۴۱X	۰,۶۹۵
۱۲X	۰,۶۵۶	۶X	۰,۶۱	۳X	۰,۷۶۳	۱۴X	۰,۵۷۹		
۱۶X	۰,۵۸۵	۷X	۰,۶۹۶			۲۰X	۰,۶۳۵		
۱۹X	۰,۵۸	۸X	۰,۵۶۸			۲۳X	۰,۵۳		
۲۶X	۰,۵۸۴								
۲۸X	۰,۷۲۴								
۲۹X	۰,۶۲۷								
۳۰X	۰,۶۶۲								

منبع. یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

نام‌گذاری عامل‌ها

همان‌گونه که در جدول شماره (۵)، ملاحظه می‌شود که از (۹) گویه‌عامل اول، (۴) گویه، حاکی از عوامل فرهنگی حاکم بر فضای شهر خرم‌آباد و (۵) گویه مربوط به وضعیت فضای عمومی شهر همچون امنیت محله‌ها و توجه به مسئله وجود مراکز بهداشتی است؛ به عبارتی، این عامل، بیان‌کننده آن است که توسعه گردشگری با رویکرد امنیت در توسعه نواحی شهری، بر حفظ فرهنگ اصیل شهری، میزان استقبال، احترام و میهمان‌نوازی جامعه میزبان، توجه به سنت‌ها و اعتقادات جامعه میزبان، توسعه زیرساخت‌ها و خدمات زیربنایی شهری همچون امنیت محله‌ها و وجود مراکز بهداشتی مناسب را به

همراه داشته و امنیت گردشگری را منجر می‌شود؛ بنابراین، عامل اول را می‌توان عامل «فضای عمومی و فرهنگی شهر» نام‌گذاری کرد.

عامل دوم، عملکرد نیروهای امنیتی همچون پلیس را تبیین می‌کند که تعداد و پراکنش نیروهای انتظامی در سطح شهرهای مقصد گردشگری می‌تواند تضمین‌کننده احساس امنیت برای گردشگران باشد. به عبارتی نقش پلیس در پیشگیری از جرائم و آرامش بخشیدن به محیط یکی از عوامل مهم ایجاد امنیت در مقاصد گردشگری محسوب می‌شود؛ بنابراین این عامل را می‌توان «توسعه عملکرد نیروی پلیس» نام‌گذاری کرد.

عامل سوم، مربوط به عوامل اقدامات اجتماعی امنیتی شهر است که می‌تواند در قالب اقدام سریع نیروی انتظامی را در مواجهه با هرگونه مزاحمت و ایجاد احساس آرامش برای گردشگران قلمداد شود. به عبارتی، حضور و عملکرد پلیس در مناطق گردشگری شهر نقش کلیدی (علّی) در توسعه گردشگری دارند؛ بنابراین می‌توان آن را «توسعه سرمایه‌های اجتماعی و بهبودیاب جوامع محلی» نام‌گذاری کرد.

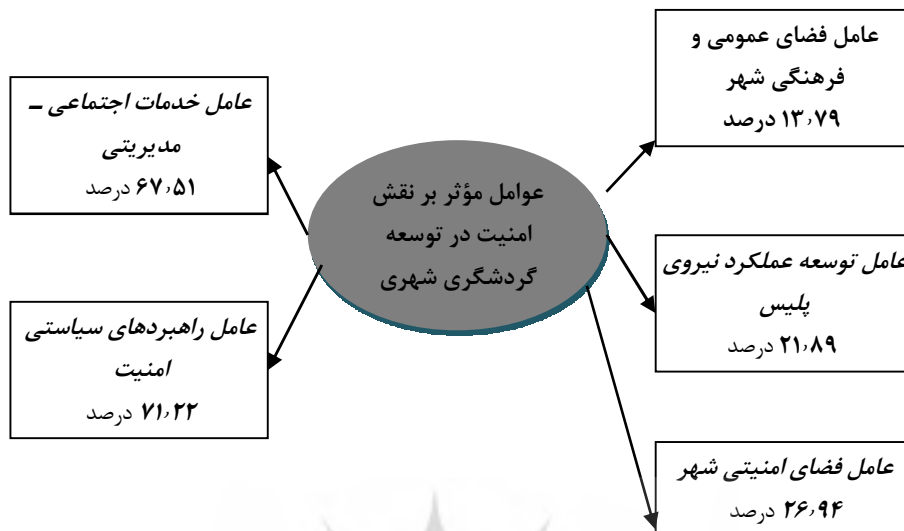
متغیرهای عامل چهارم تبیین‌کننده توسعه خدمات اجتماعی و مدیریتی جامعه میزبان است که می‌تواند منجر به افزایش احساس امنیت در گردشگران شود. عملکرد صحیح مسئولین و ساکنین شهر در تأمین خدمات لازم به گردشگران ورودی از مهم‌ترین نکات در افزایش احساس امنیت محیطی است. در نتیجه این عامل، به عنوان «خدمات اجتماعی - مدیریتی» نام‌گذاری شد.

متغیرهای عامل پنجم، مربوط به آن دسته از عوامل مهم در امنیت گردشگری است که دربردارنده سیاست‌های راهبردی در برخورد با اشرار و تروریسم است که نیازمند سیاست‌های راهبردی در سطح کلان و منطقه‌ای است؛ بنابراین می‌توان آن عامل را «راهبردهای سیاستی امنیت» نام‌گذاری نهاد. طبق شکل شماره (۲)، عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد را نشان می‌دهد که در (۵) عامل نمود پیدا کرده است.

جدول شماره (۵). متغیرهای تشکیل دهنده تحلیل عاملی نقش امنیت در توسعه گردشگری.

ردیف	نام عامل	گروه	بار عاملی	رتبه
۱	فضای عمومی و فرهنگی شهر	تأثیرگذاری فرهنگ جامعه میزبان بر گردشگران	۰٫۶۴۷	۱۲
		اخلاقیات و برخورد جامعه میزبان با گردشگران	۰٫۷۴۲	۴
		مناسب بودن رفتار ساکنان منطقه با گردشگران و افراد غیربومی	۰٫۶۵۶	۱۱
		میزان احترام گذاشتن به قومیت شما از سوی جامعه میزبان	۰٫۵۸۵	۱۹
		وجود مراکز بهداشتی درمانی مناسب گردشگران	۰٫۵۸	۲۱
		امنیت محل اقامت	۰٫۵۸۴	۲۰
		امنیت معابر و فضای کار بری شهری	۰٫۷۲۴	۵
		وجود مناطق پرخطر در شهر خرم‌آباد	۰٫۶۲۷	۱۵
		وجود کاربری‌های مزاحم و بناهای مخروبه	۰٫۶۶۲	۱۰
		عملکرد پلیس در هنگام مفقود شدن مدارک	۰٫۶۹۷	۶
۲	توسعه عملکرد نیروی پلیس	تعداد و پراکنش محل استقرار نیروهای انتظامی	۰٫۶۷	۹
		عملکرد موفق نیروی انتظامی در ایجاد امنیت در مناطق گردشگری	۰٫۶۱	۱۶
		آگاهی دادن از طریق بروشورها اطلاعیه‌ها در مورد خطرات احتمالی در منطقه	۰٫۶۹۶	۷
		نقش پلیس در پیشگیری از جرائم و آرامش بخشیدن به محیط	۰٫۵۶۸	۲۳
۳	فضای امنیتی شهر	حضور و عملکرد پلیس در مناطق گردشگری شهر	۰٫۷۶۸	۲
		اقدام سریع نیروی انتظامی در مواجهه با هرگونه مزاحمت توانایی پلیس در پاسخگویی به پرسش‌های گردشگران و راهنمایی آن‌ها	۰٫۷۶۳	۳
		اخلاقیات و برخورد جامعه میزبان با گردشگران	۰٫۶۰۹	۱۷
۴	خدمات اجتماعی - مدیریتی	دوستانه و احترام‌آمیز بودن برخورد کارکنان و راهنمایان گردشگری	۰٫۵۹۷	۱۸
		نحوه برخورد با عقاید و فرهنگ شما در جامعه میزبان	۰٫۵۷۹	۲۲
		میزان رضایت گردشگران از بهداشت محیط و کنترل عوامل بیماری‌زا	۰٫۶۳۵	۱۳
۵	راهبردهای سیاسی امنیت	عملکرد مسئولین در تأمین خدمات بهداشتی	۰٫۵۳	۲۴
		حضور افراد شرور و تروریسم در منطقه گردشگری	۰٫۶۲۹	۱۴
		وجود سیاست و راهبرد مقابله با ناامنی در منطقه	۰٫۶۹۵	۸

منبع. یافته‌های پژوهش؛ ۱۴۰۱.

شکل شماره (۲). مدل تجربی عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد. منبع. یافته‌های پژوهش؛ ۱۴۰۱.

نتیجه‌گیری

در دهه‌های اخیر، افزایش چشمگیر گردشگران سبب رونق صنعت گردشگری شده و این صنعت را به یکی از فعالیت‌های مهم اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی در سراسر جهان تبدیل کرده است. در توسعه گردشگری عوامل مختلفی مؤثر هستند که امنیت یکی از این عوامل و همچنین پیش‌شرط توسعه در منطقه مستعد گردشگری است که با اختلال آن نه تنها موجب عدم توسعه می‌شود، بلکه مشکلات دیگری را نیز به همراه خواهد داشت. از این‌رو، گردشگران به مسئله امنیت و مکان امن توجه ویژه‌ای دارند و مناطقی را برای تفریح و گذراندن اوقات فراغت انتخاب می‌کنند که امنیت کافی داشته باشند. پژوهش حاضر برای درک نقش امنیت در توسعه گردشگری شهری؛ با هدف بررسی عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد طراحی شد. نتایج بررسی عوامل مؤثر بر نقش امنیت در توسعه گردشگری شهر خرم‌آباد نشان داد که به ترتیب عامل‌های متغیرهای راهبردهای سیاستی امنیت

۷۱،۲۲) درصد، خدمات اجتماعی-مدیریتی (۶۷،۵۱) درصد، عامل فضای امنیتی شهر (۲۶،۹۴) درصد، توسعه عملکرد نیروی پلیس (۲۱،۸۹) درصد و عامل فضای عمومی و فرهنگی شهر (۱۳،۷۹) درصد نمود پیدا کرده است. این نتایج با یافته‌های «نصیری و همکاران» (۱۴۰۱)، «پازکی و همکاران» (۱۴۰۰)، «شیهکی‌تاش و همکاران» (۱۳۹۹) و «مشکینی و همکاران» (۱۳۹۵) مطابقت دارد و همچنین با نتایج بخشی از یافته‌های «مسومبو» (۲۰۰۹) و «وانگ» (۲۰۰۹) همخوانی دارد. بررسی نقش امنیت در توسعه گردشگری شهری نشان داد که توسعه گردشگری با رویکرد امنیت در توسعه نواحی شهری، بر حفظ فرهنگ اصیل شهری، میزان استقبال، احترام و میهمان‌نوازی جامعه میزبان، توجه به سنت‌ها و اعتقادات جامعه میزبان، توسعه زیرساخت‌ها و خدمات زیربنایی شهری همچون امنیت محله‌ها و وجود مراکز بهداشتی مناسب را به همراه داشته و امنیت گردشگری را منجر می‌شود. همچنین، تعداد و پراکنش نیروهای انتظامی در سطح شهرهای مقصد گردشگری می‌تواند تضمین‌کننده احساس امنیت برای گردشگران باشد. به عبارتی نقش پلیس در پیشگیری از جرائم و آرامش بخشیدن به محیط یکی از عوامل مهم ایجاد امنیت در مقاصد گردشگری محسوب می‌شود. به عبارتی، حضور و عملکرد پلیس در مناطق گردشگری شهر نقش کلیدی (علّی) در توسعه گردشگری دارند. از طرفی رسیدن به این مهم (امنیت گردشگری) نیازمند سیاست‌های راهبردی در سطح کلان و منطقه‌ای است. درست است که امنیت در جنبه‌های مختلف تحلیل شد، اما این ابعاد در واقع از هم دور و جدا نیستند. مثلاً ممکن است آنچه امنیت را از لحاظ اجتماعی-مدیریتی تهدید می‌کند، ریشه در مسائل فرهنگی داشته باشد و یا ممکن است ناشی از شرایط سیاسی کشور باشد؛ بنابراین ارائه مجوز تسهیلات و خدمات اجتماعی و فرهنگی از سوی میراث فرهنگی و جامعه اصناف هتلداری به مراکز اقامتی و گردشگری برای ارتقاء کیفیت خدمات به گردشگران و جامعه میهمان از دیگر ضرورت‌های افزایش امنیت اجتماعی مسافران خواهد بود؛ با توجه به اینکه شهر خرم‌آباد دارای پتانسیل بالای گردشگری است. وجود آب‌وهوای مطلوب، مناطق دیدنی، چشم‌اندازهای زیبای

تاریخی و فرهنگی می‌تواند این منطقه را به مقصدی مطلوب برای گردشگری تبدیل کند. با این حال این مقصد گردشگری از کاستی‌ها و ضعف‌هایی برخوردار است که مانع رشد این منطقه شده است. بدیهی است بهبود هر یک از عوامل در این مقصد می‌تواند باعث افزایش مزیت‌های آن در مقایسه با سایر مقصدهای گردشگری باشد؛ بنابراین با توجه به این رابطه دوطرفه توسعه گردشگری و امنیت می‌توان گفت امنیت نقش بسزایی در توسعه صنعت گردشگری در شهر خرم‌آباد دارد؛

پیشنهادها

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان پیشنهادهای کاربردی زیر را ارائه داد:

- ✓ از آنجایی که عامل راهبردهای سیاستی امنیتی گردشگری به‌عنوان مهم‌ترین عامل شناخته شده، پیشنهاد می‌شود سیاست‌های راهبردی و کلان در سطح کلان و منطقه‌ای برای بهبود فضای امنیتی شهر خرم‌آباد توسط دستگاه‌های ذی‌ربط (استانداری، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان، نیرو انتظامی و غیره) لحاظ شود؛
- ✓ مکان‌های گردشگری پرخطر و جرم‌خیز شهر خرم‌آباد شناسایی و ضوابطی لحاظ شود که از حضور افراد شرور و خطرآفرین در منطقه گردشگری شهر ممانعت به عمل آید. قرارگرفتن مراکز امنیتی نیرو انتظامی در مجاورت مکان‌های گردشگری خرم‌آباد می‌تواند منجر به اقدام سریع نیرو انتظامی در مواجهه با هرگونه مزاحمت شود؛
- ✓ ارائه تسهیلات و خدمات به گردشگران از قبیل نقشه، پوستر مکان‌های دیدنی و آگاهی‌دادن از طریق بروشورها اطلاعیه‌ها در مورد خطرات احتمالی در منطقه؛
- ✓ تقویت کادر متخصصان گردشگری جوان، تدوین قوانین شفاف، آگاه‌سازی و مشارکت دادن جوامع محلی در برنامه‌ریزی‌ها، حفظ و احیای ارزش‌های فرهنگی و تاریخی شهر خرم‌آباد؛

- ✓ ایجاد نهادی به منظور هماهنگی فعالیت‌های نیروهای انتظامی و امنیتی با سایر سازمان‌های مرتبط برای حفظ امنیت گردشگران و تقویت امنیت اجتماعی و فرهنگی؛
- ✓ هماهنگی بین نهادهای امنیتی و انتظامی و برگزارکنندگان تورهای گردشگری؛
- ✓ ارائه سیاست‌های درست اقتصادی و فرهنگی و برنامه‌ریزی گردشگری؛
- ✓ اتخاذ سیاست‌های اقتصادی البته مبتنی بر عدالت اجتماعی؛
- ✓ شناخت مشکلات و ابعاد پنهان توسعه گردشگری در این منطقه؛
- ✓ سامان‌دهی فضاهای متروکه و رهاشده و همچنین سرعت بخشیدن به ساخت بناهای نیمه ساخته و کاهش بی‌نظمی کالبدی و به‌هم‌ریختگی فیزیکی؛
- ✓ رسیدگی و بهبود وضعیت بهداشتی مراکز گردشگری، امکان اقامتی و خدمات پذیرایی و رستوران‌ها؛
- ✓ افزایش ضریب امنیت عمومی و اجتماعی و مداخلات دستگاه‌های فرهنگی، آموزشی و انتظامی با هدف کاهش زمینه‌های جرم.

سپاسگزاری

پژوهش حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران است.

منابع

- احمدی، منیژه؛ خوند، کبری (۱۳۹۸). نقش نیروی انتظامی در احساس امنیت اجتماعی زنان گردشگر «مطالعه موردی: شهر زنجان». پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده، ۷ (۲)، صص ۱۹۳-۲۰۷، موجود در آدرس:
http://pssw.jrl.police.ir/article_۹۲۸۱۳.html.
- پازکی، معصومه؛ شیخی، داوود؛ باسیتی، شهرام (۱۴۰۰). نقش امنیت در توسعه گردشگری روستاهای حاشیه کویر (مطالعه موردی: شهرستان سرخه). کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی، ۹ (۲)، صص ۱۸۲-۲۰۱، موجود در آدرس:
20.1001.1.2345332.1400.9.2.8.2.
- ذره‌پور، مرتضی؛ وفادار، حدیث (۱۳۹۴). گردشگری، امنیت، توسعه (موردشناسی شهر کرمان). مشهد: همایش ملی فرهنگ گردشگری و هویت شهری.
- شیهکی تاش، مهیم؛ رئیسی، ابوبکر؛ آهنگ، فرحناز؛ پورانجنار، گلپهار (۱۳۹۹). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت در راستای توسعه گردشگری (مورد مطالعه: شهرستان سرباز). فصلنامه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، ۹ (۳۴)، صص ۱۷۶-۱۹۸، موجود در آدرس:
10.22080/JTPD.2020.17917.3198.
- صیدیایی، سیداسکندر؛ هدایتی‌مقدم، زهرا (۱۳۸۹). نقش امنیت در توسعه گردشگری. فصلنامه علوم اجتماعی، ۴ (۸)، صص ۹۷-۱۱۰، موجود در آدرس:
<https://www.sid.ir/paper/201855/fa>.
- ضرابی، اصغر و زنگنه، مهدی (۱۳۸۹). جایگاه امنیت اجتماعی در توسعه پایدار گردشگری با تأکید بر ایران. خمینی‌شهر: مجموعه مقالات همایش منطقه‌ای صنعت توریسم. موجود در آدرس:
<https://civilica.com/doc/125125>.
- کیانی سلمی، صدیقه؛ بیگلری‌نیا، معصومه (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت‌بندی ابعاد امنیت و اثر آن بر توسعه گردشگری در مناطق شهری (نمونه موردی شهر کاشان). پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۵ (۲۰)، صص ۵۹-۸۸، موجود در آدرس:
20.1001.1.23833580.1396.1396.20.3.8.
- گرجی کرسامی، علی (۱۳۹۶). میزان رضایتمندی گردشگران از عملکرد فرماندهی انتظامی استان مازندران در خصوص طرح امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهرستان بابلسر). پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۵ (۱۹)، صص ۱۳۳-۱۶۴، موجود در آدرس:
20.1001.1.23833580.1396.1396.19.6.9.
- متقی، سمیرا؛ صادقی، محمد؛ دلالت، مراد (۱۳۹۵). نقش امنیت در توسعه گردشگری بین‌المللی (نمونه موردی: گردشگران خارجی شهر یزد). پژوهش‌های گردشگری شهری، ۳ (۱)، صص ۷۷-۹۱، موجود در آدرس:
10.22059/JUT.2017.60511.

- میرفردی، اصغر؛ مختاری، مریم؛ بلالی، اسماعیل؛ حسینی اخگر، معصومه (۱۳۹۱). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۱ (۲)، صص ۲۱-۴۰، موجود در آدرس: 20.1001.1.23221453.1391.1.2.2.1
- مشکینی، ابوالفضل؛ حسینی، معصومه؛ ربانی، طاها؛ عباس‌زاده، صغری (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت گردشگران شهری (مطالعه موردی: شهر طرقله). فصلنامه گردشگری شهری، ۳ (۱)، صص ۱۷-۳۰. 10.22059/JUT.2017.60510.
- مهجور، فیروز؛ اسلامی نسب، مهتاب (۱۳۹۳). جغرافیای تاریخی شهر شاپور خواست از قرن ۴ تا ۹ ه ق، مجله مطالعات ایرانی. ۱۳ (۲۶)، صص ۱۱۹-۱۲۴، موجود در آدرس: 10.22059/JUT.2017.60510.
- موحد، علی؛ دولت‌شاه، صدیقه (۱۳۹۰). بررسی ظرفیت‌های گردشگری جهت توسعه گردشگری شهری خرم‌آباد، فصلنامه جغرافیا و آمایش سرزمین. ۱ (۱)، صص ۸۸-۱۰۲، موجود در آدرس: http://gps.gu.ac.ir/article_5326.html.
- نصیری هنده خاله، اسماعیل؛ حکمت نیا، حسن؛ جلالیان، اسحاق؛ رضاعلی، منصور؛ جمالی هنجنی، فهیمه (۱۴۰۱). بررسی مؤلفه‌های کالبدی- محیطی تأثیرگذار بر امنیت گردشگران در بافت‌های تاریخی شهر یزد. کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی، ۱۰ (۱)، صص ۱۰۱-۱۱۹، موجود در آدرس: 20.1001.1.2345332.1401.10.1.6.5.
- نهبانندی، مریم؛ کمال‌الدینی، ناهید (۱۳۹۸). عوامل مؤثر در تمایل به گردشگری با تأکید بر نقش امنیت ذهنی گردشگران «مطالعه موردی: شهر بم». فصلنامه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، ۸ (۲۹)، صص ۴۱-۵۵، موجود در آدرس: 10.22080/JTPD.2019.14121.2843.
- Aris Anuar, Ahmad Nazrin; Bookhari, Siti Noorbaizura & Aziz, Noor Azah (2012), The Effectiveness of Safe City Programme as Safety Basic in Tourism Industry: Case Study in Putrajaya, Procedia - Social and Behavioral Sciences, vol. 42, pp. 477-485, <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.04.213>
- Boxill, Ian (2012), "Linking tourism security to national security: A brief comment on the implications of the Christopher Coke Saga", Worldwide Hospitality and Tourism Themes, Vol. 4 (1), pp.26-31, <https://doi.org/10.1108/17554211211198561>
- Canavan, Brendan C. (2016), Tourism Culture: Nexus, Characteristics, Context and Sustainability, Tourism Management, Vol. 53, PP. 229-243, <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.10.002>
- Karina, Córdova, Pablo Torres Matovelle, (2019), Assessment of tourist security in Quito city through importance - performance analysis, tourism, vol 67 (1), pp. 73-86, <https://hrcak.srce.hr/218377>

- Korstanje, maximilano e. and seraphin hugues (2020), *Tourism, terrorism and security: tourism security-safety and post conflict destinations*, United Kingdom & ..., emerald publishing.
- Kóvári, István & Zimányi, Krisztina (2014), *Safety And Security In The Age of Global Tourism (The Changing Role And Conception Of Safety And Security In Tourism)*, Applied Studies In Agribusiness And Commerce, Budapest, Agroinform Publishing House.
- Lee, Chien-chiang, Chen, Mei-Ping & Wu, Wenmin (2022), The criticality of tourism development, economic complexity, and country security on ecological footprint, *environmental science and pollution research*, vol. 29 (34), pp. 37004-37040,
DOI:10.21203/rs.3.rs-920651/v1
- Mansfeld, yoel and pizam, Abraham (2006), *Tourism, security and safety from theory to practice*, Amsterdam and ..., butterworth-heinemann.
- Mikulić, josip; Miloš Sprčić, Danijela; Holiček, hrvoje & Prebežac, Darko (2018), Strategic crisis management in tourism: An application of integrated risk management principles to the Croatian tourism industry, *Journal of Destination Marketing & Management*, volume 7, pp. 36-38,
DOI:10.1016/j.jdmm.2016.08.001
- Mthembu, nompumelo (2009), *Tourism Crime, Safety and Security in the Umhlatuze District Municipality, kwazulu-natal*, MScs Thesis of Recreation and Tourism, Faculty of Arts, University of New Zealand.
- Payam, mehmet murat (2016), tourist's security: the need for tourism police in Bosnia and Herzegovina, *journal of economics, management & trade*, 12 (1), pp. 1-9,
DOI: 10.9734/BJEMT/2016/23135
- Tan, chuie-hong; chong, xin-wei and ho, sin-ban (2017), significance of safety and security issues on tourism industry in malaysia, *science international (lahore)*, 29 (2), pp. 471-475,
<http://www.sci-int.com/pdf/636310707953615477.pdf>
- Tarlow, peter e. (2014), *Tourism security: strategire for effectively managing travel risk and safety*, Amsterdam and ..., butterworth-heinemann.
- Terrah, Abraham; Wildws, Vivienneh and Mistry, Trishna G. (2020), Antalya's Tourist Security: A Gap Analysis of Expectations vs Perceptions, *Journal of Global Business Insights*, vol. 5 (2), pp. 150-168,
<https://www.doi.org/10.5038/2640-6489.5.2.1140>
- Wang, yu-shan (2009), the impact of crisis events and macroeconomic activity on Taiwan's international inbound tourism demand, *Tourism Management*, volume 30 (1), pp. 75-82,
doi: 10.1016/j.tourman.2008.04.010.
- Zou, Yongguang and Yu, Qionglei (2022), Sense of safety toward tourism destinations: A social constructivist perspective, *journal of destination marketing & management*, 24,
<https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2022.100708>.